

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Udostępnianie przez biblioteki zbiorów cyfrowych a prawo autorskie

18 września 2015 r., Warszawa

radca prawny Paweł Markiewicz

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Podstawowe zagadnienia

Prawa majątkowe - art. 17 pr. aut.

Wylądczne prawo do korzystania z utworu i rozporządzenia nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Prawa osobiste - art. 16 pr. aut.

Autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do:

- 1) autorstwa utworu;
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- 5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Prawa majątkowe - art. 17 pr. aut.

- Przysługują twórcy albo innym podmiotom wskazanym w ustawie
- Podlegają obrotowi
- Chronią interesy majątkowe uprawnionego

Prawa osobiste - art. 16 pr. aut.

- Przysługują jedynie twórcom
- Niezbywalne
- Chronią jego osobistą więź z utworem

Pola eksploatacji utworu - definicja

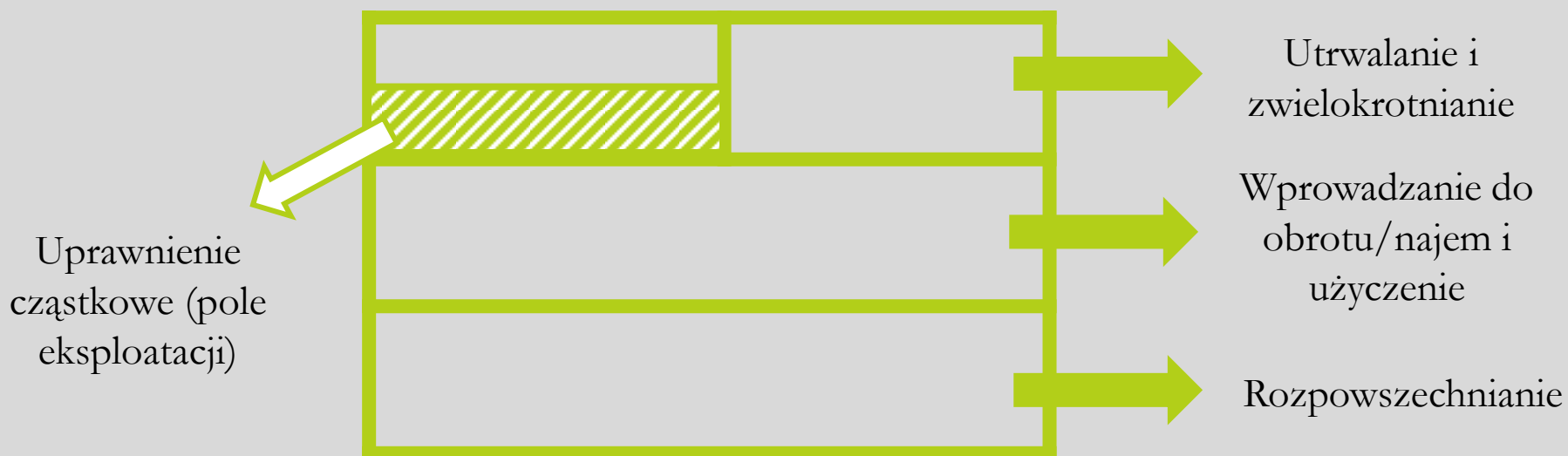
Art. 50. Odrębne pola eksploatacji stanowią w szczególności:

- 1) w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu - wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
- 2) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono - wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy;
- 3) w zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt 2 - publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Kategorie praw częściowych

Digitalizacja

- ❖ Pojęcie digitalizacji
- ❖ Digitalizacja a pola eksploatacji
- ❖ Digitalizacja a prawo do integralności utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania
- ❖ Naruszenie prawa do integralności może polegać na użyciu niewłaściwych środków technicznych, które prowadzą do zmodyfikowania dzieła, w szczególności przez pogorszenie jakości.
- ❖ Zmiana w jakości dzieła może niekiedy wynikać z obiektywnych ograniczeń technicznych środków, które są wykorzystywane do digitalizowania utworów - naruszenie prawa do integralności utworu?

Status autorskoprawny zdigitalizowanych utworów

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Podstawy prawne korzystania z utworów

Zbiory udostępniane w wypożyczalni Academica

- ❖ Nie objęte ochroną autorskoprawną (dostępne w serwisie internetowym)
- ❖ Objęte ochroną autorskoprawną (dostępne w serwisie internetowym):
 - udostępnione na otwartych licencjach,
 - udostępnione na podstawie pozyskanej licencji.
- ❖ Objęte ochroną autorskoprawną (dostępne za pośrednictwem terminali umieszczone w bibliotekach - na podstawie art. 28 pr.aut.).

Czas trwania autorskich praw majątkowych

Art. 36. Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie, autorskie prawa majątkowe gasną z upływem lat siedemdziesięciu:

- 1) od śmierci twórcy, a do utworów współautorskich - od śmierci współtwórcy, który przeżył pozostałych;
- 2) w odniesieniu do utworu, którego twórca nie jest znany - od daty pierwszego rozpowszechnienia, chyba że pseudonim nie pozostawia wątpliwości co do tożsamości autora lub jeżeli autor ujawnił swoją tożsamość;
- 3) w odniesieniu do utworu, do którego autorskie prawa majątkowe przysługują z mocy ustawy innej osobie niż twórca - od daty rozpowszechnienia utworu, a gdy utwór nie został rozpowszechniony - od daty jego ustalenia;
- 4) w odniesieniu do utworu audiowizualnego - od śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: głównego reżysera, autora scenariusza, autora dialogów, kompozytora muzyki skomponowanej do utworu audiowizualnego.

Pojęcie domeny publicznej

Umowy dotyczące praw autorskich

umowy dotyczące utworów już istniejących

Typowe postanowienia autorskoprawne

umowy dotyczące utworów przyszłych

Umowa o dzieło + Umowa autorska

- ❖ **Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 marca 2013 r. I ACa 827/11:**
„Same postanowienia umowy, przewidujące objęcie ochroną prawnoautorską rezultatu pracy człowieka, nie wywołują skutków prawnych, o ile nie stanowi on przejawu jego działalności twórczej.”

Rodzaje dyspozycji prawami autorskimi

Przeniesienie praw do utworu

- wyzbycie się praw w określonym zakresie
- skuteczne *erga omnes*
- co do zasady bezterminowe

Licencja na korzystanie z utworu

- upoważnienie do korzystania w oznaczony sposób i w podanym zakresie
- skuteczna *inter partes*
- licencje wyłączne
- licencje niewyłączne

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Podstawowe warunki licencji CC

uznanie autorstwa

użycie niekomercyjne

bez utworów zależnych

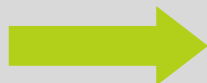

rozpowszechnianie utworów zależnych na warunkach licencyjnych identycznych z tymi, na podstawie których udostępniono utwór pierwotny

Podstawowe warunki licencji CC

Nieodpłatna

Niewyłączna

Terytorium całego świata

Czas nieoznaczony

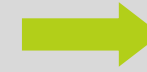

1. Uznanie autorstwa 3.0

Warunek oznaczenia
autorstwa

3. Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne 3.0

Warunek użycia
niekomercyjnego

2. Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0

Warunek udzielenia
takiej samej licencji na
utwory zależne

4. Uznanie autorstwa - Bez utworów zależnych 3.0

Warunek zachowania
utworu w oryginalnej
postaci (nie tworzenia
utworów zależnych)

5. Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 3.0

Warunek użycia niekomercyjnego oraz udzielenia takiej samej licencji na utwory zależne

6. Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 3.0

Warunek użycia niekomercyjnego oraz zachowania utworu w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych)

Licencje na następujących polach eksploatacji:

- Zwielokrotnianie Utworu, włączanie Utworu do jednego lub więcej Zbiorów, Zwielokrotnianie Utworu włączonego do Zbiorów;
- Sporządzanie i Zwielokrotnianie Utworów Zależnych pod warunkiem, że wszelkie takie Utwory Zależne, w tym wszelkie tłumaczenia na jakimkolwiek nośniku zostały w rozsądnym zakresie wyraźnie oznaczone, wyróżnione lub w inny sposób zostało na nich wskazane, że w oryginalnym Utworze dokonano zmian. [...]
- Rozpowszechnianie oraz Publiczne Wykonanie Utworu w tym Utworu włączonego do Zbiorów;
- Rozpowszechnianie oraz Publiczne Wykonanie Utworów Zależnych; oraz
- Pobieranie danych z Utworu oraz ich wtórne wykorzystanie.

Licencje na następujących polach eksploatacji:

- Zwielokrotnianie Utworu, włączanie Utworu do jednego lub więcej Zbiorów, Zwielokrotnianie Utworu włączonego do Zbiorów;
- Rozpowszechnianie oraz Publiczne Wykonanie Utworu w tym Utworu włączonego do Zbiorów; oraz
- Pobieranie danych z Utworu oraz ich wtórne wykorzystanie.

Pojęcie dozwolonego użytku

- ❖ Definicja - ograniczenia w rozporządzaniu prawami autorskimi w określonych przez ustawę przypadkach.
- ❖ Cel - społeczny interes tj. szerzenie kultury, osiągnięć intelektualnych człowieka i wspieranie rozwoju.

Dozwolony użytek

Art. 23. ust. 1 pr. aut. korzystanie w zakresie własnego użytku osobistego

- ❖ Warunki:
 - utwór został wcześniej rozpowszechniony;
 - korzystanie nieodpłatne;
- ❖ Wyłączenie: bazy danych spełniające cechy utworu oraz programy komputerowe
- ❖ Własny użytek osobisty – krąg osób pozostających w stałych stosunkach towarzyskich

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Zakaz naruszania interesów twórcy

Art. 35 Dozwolony użytek nie może naruszać normalnego korzystania z utworu lub godzić w słusne interesy twórcy.

Korzystanie z cudzego utworu nie może powodować uszczerbku dla majątkowych praw autora.

Każde wykorzystanie utworu w ramach dozwolonego użytku jest dopuszczalne tylko o tyle, o ile nie narusza słuszych interesów twórcy.

Przegląd wybranych przepisów o dozwołonym użytku publicznym:

- art. 27 – dozwołony użytek na rzecz instytucji naukowych i oświatowych
- art. 28 – dozwołony użytek na rzecz bibliotek, archiwów oraz szkół
- art. 30 – dozwołony użytek na rzecz ośrodków informacji lub dokumentacji
- art. 31 – rozpowszechnianie podczas ceremonii religijnych, imprez szkolnych i akademickich lub oficjalnych uroczystości państwowych
- art. 32 – wystawienie publicznie utworu plastycznego
- art. 33 pkt 1 i 2 – dzieła wystawione publicznie
- art. 33 pkt 3 – dozwołony użytek w encyklopediach

Istnieją różne rodzaje dozwołonego użytku. Prawo różnicuje je nie tylko co do rodzaju utworu, jaki ma podlegać wykorzystaniu, ale także co do charakteru i celu takiego wykorzystania.

Dozwolony użytek publiczny

Prawo cytatu

Art. 29. 1. pr. aut. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym wyjaśnieniem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości.

Nowe brzmienie przepisu:

Art. 29. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

Dozwolony użytek publiczny

Art. 28. Biblioteki, archiwa i szkoły mogą:

- 1) udostępniać nieodpłatnie, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych;
 - 2) sporządzać lub zlecać sporządzanie egzemplarzy rozpowszechnionych utworów w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony własnych zbiorów;
 - 3) udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek.
- ❖ Dopuszczalność tworzenia cyfrowych wersji utworów przez biblioteki, archiwa i szkoły w ramach art. 28 pkt 2.
 - ❖ Dopuszczalność udostępniania tego rodzaju utrwaleń na podst. art. 28 pkt 3.

Podawanie źródeł w przypadku dozwolonego użytku

Art. 34. pr. aut. Można korzystać z utworów w granicach dozwolonego użytku pod warunkiem wymienienia imienia i nazwiska twórcy oraz źródła. Podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości. Twórcy nie przysługuje prawo do wynagrodzenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Każdy wykorzystany materiał powinien mieć zidentyfikowane źródło pochodzenia:

Właściwe oznaczenie źródeł wykorzystanych utworów jest jednym z elementów dozwolonego użytku utworów. Jego brak lub wadliwość naraża wydawcę na odpowiedzialność za naruszenie praw autorskich. Bibliografia nie jest wystarczającym podaniem źródła.

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Zakaz naruszania interesów twórcy

Art. 35. pr. aut. Dozwolony użytek nie może naruszać normalnego korzystania z utworu lub godzić w słuszne interesy twórcy.

Dzieła osierocone

❖ Regulacje unijne:

- Dyrektywa 2012/28/UE w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych (zwana dalej: „Dyrektywą 2012/28/UE”).

❖ Regulacje krajowe:

- nowelizacja ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – oczekuje na wejście w życie

❖ Pojęcie dzieł osieroconych:

- **Dyrektywa 2012/28/UE**

Art. 2. 1. Utwór lub fonogram uznaje się za utwór osierocony, jeżeli żaden z podmiotów uprawnionych do niego **nie jest znany** lub, nawet jeżeli chociaż jeden z nich jest znany, żaden nie został **odnaleziony** pomimo **starannego poszukiwania** podmiotów uprawnionych, przeprowadzonego i zarejestrowanego zgodnie z art. 3.

❖ **Pojęcie dzieł osieroconych**

Art. 35(5). 1. Utworami osieroconymi są:

1) **utwory opublikowane w książkach, dziennikach, czasopismach lub innych formach publikacji drukiem,**

2) **utwory audiowizualne, a także utwory zamówione lub włączone do utworów audiowizualnych lub utrwalone na wideogramach, w zakresie korzystania z utworu audiowizualnego lub wideogramu jako całości,**

3) **utwory utrwalone na fonogramach**

– **znajdujące się w zbiorach podmiotów, o których mowa w ust. 2, jeżeli uprawnieni, którym przysługują autorskie prawa majątkowe do tych utworów w zakresie pól eksploatacji wymienionych w ust. 2, nie zostali ustaleni lub odnalezeni pomimo przeprowadzenia poszukiwań, o których mowa w art. 356.**

**Kategorie
utworów
objętych
regulacją**

❖ **Podmioty uprawnione do korzystania z dzieł osieroconych**

**Podmioty
uprawnione**

Art. 35(5). 2. Archiwa, instytucje oświatowe, uczelnie, instytuty badawcze prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych, instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk prowadzące działalność, o której mowa w art. 50 ust. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, **biblioteki** i muzea, a także instytucje kultury, których statutowym zadaniem jest gromadzenie, ochrona i upowszechnianie zbiorów dziedzictwa filmowego lub fonograficznego, oraz publiczne organizacje radiowe i telewizyjne mogą zwielokrotniać utwory osierocone opublikowane, a w przypadku braku publikacji – nadane po raz pierwszy na terytorium Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz udostępniać je publicznie w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

❖ **Warunki kwalifikacji dzieła jako osieroconego:**

- Utwór **opublikowany** – a w przypadku braku publikacji – nadany po raz pierwszy na terytorium UE lub EOG – art. 35(5) ust. 2.

Al:

Art. 35(5). 4. Wolno korzystać zgodnie z ust. 2 także z utworów osieroconych, które nie zostały opublikowane albo nadane, jeżeli za zezwoleniem uprawnionych, którym przysługiwały autorskie prawa majątkowe do tych utworów w zakresie pól eksploatacji wymienionych w ust. 2, utwory te zostały **publicznie udostępnione** przez jeden z podmiotów wymienionych w ust. 2, **o ile można zakładać, że uprawnieni nie sprzeciwiliby się takiemu korzystaniu.**

- Utwór **znajduje się w zbiorach** podmiotów, o których mowa w art. 35(5) ust. 2.
- Uprawnieni **nie zostali ustalen** lub **odnalezieni** mimo przeprowadzenia **starannych poszukiwań**.

Art. 35(6). 1. Podmioty wymienione w art. 35(5) ust. 2, przed korzystaniem z utworu, który może być uznany za osierocony, przeprowadzają w sposób staranny i w dobrej wierze **poszukiwania każdego z uprawnionych**, którym przysługują autorskie prawa majątkowe do tego utworu w zakresie pól eksploatacji wymienionych w art. 35(5) ust. 2, polegające na **sprawdzeniu informacji na temat tych uprawnionych w źródłach** odpowiednich dla poszczególnych kategorii utworów, zwane dalej **starannymi poszukiwaniami**.

❖ Warunki kwalifikacji dzieła jako osieroconego

Staranne poszukiwania

Art. 35(6). 2. Staranne poszukiwania przeprowadza się w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w którym utwór został po raz pierwszy opublikowany, a w przypadku braku publikacji – nadany po raz pierwszy.

(**Art. 35(6).** 4. (...)) w którym siedzibę ma podmiot, który udostępnił utwór publicznie)

6. Podmioty wymienione w art. 35(5) ust. 2 mogą zlecić przeprowadzenie starannych poszukiwań osobie trzeciej, w tym organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

7. Staranne poszukiwania uważa się za przeprowadzone wobec utworów, które zostały wpisane jako osierocone do bazy danych, o której mowa w art. 35(7) ust. 1.

9. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego [...], określi w drodze rozporządzenia, 1) wykaz źródeł, których sprawdzenie jest wymagane w ramach starannych poszukiwań, obejmujący co najmniej źródła wymienione w załączniku do dyrektywy [...] 2012/28/UE, uwzględniając konieczność rzetelnego przeprowadzenia starannych poszukiwań oraz dostępność informacji na temat uprawnionych w poszczególnych źródłach (...).

Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

- ❖ Źródła wymienione w załączniku do dyrektywy 2012/28/UE obejmują m.in.:
- 1) w odniesieniu do **opublikowanych książek**:
 - a) egzemplarz obowiązkowy, katalogi biblioteczne i dokumentacje władz przechowywane przez biblioteki i inne instytucje;
 - b) stowarzyszenia wydawców i autorów w danym kraju;
 - c) istniejące bazy danych i rejestry, WATCH, ISBN;
 - 2) w odniesieniu do **czasopism, gazet, magazynów i periodyków**:
 - a) karty indeksowe i katalogi ze zbiorów i kolekcji bibliotecznych;
 - b) ISSN (International Standard Serial Number) dla periodyków;
 - 3) w odniesieniu do **utworów wizualnych** obejmujących sztukę piękną, fotografie, ilustracje, projekty, architekturę, szkice do powyższych utworów i inne tego rodzaju utwory:
 - a) bazy danych odpowiednich OZZ, w szczególności zajmujących się sztuką wizualną, w tym organizacji zajmujących się prawami do zwielokrotniania;
 - b) bazy danych agencji materiałów wizualnych, w stosownych przypadkach;
 - 4) w odniesieniu do **utworów audiowizualnych i fonogramów**:
 - a) stowarzyszenia producentów w danym państwie;
 - b) bazy danych instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo filmowe lub dźwiękowe i bibliotek narodowych.

❖ Korzystanie z dzieł osieroconych

Art. 35(7). 1. Na wniosek podmiotu wymienionego w art. 35(5) ust. 2, złożony przed rozpoczęciem korzystania z utworu osieroconego, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dokonuje rejestracji tego podmiotu w bazie utworów osieroconych prowadzonej przez Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego w ramach europejskiego obserwatorium do spraw naruszeń własności intelektualnej.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze **decyzji**, stwierdza, że wnioskodawca nie jest jednym z podmiotów wymienionych w art. 35(5) ust. 2, które są upoważnione do korzystania z utworu osieroconego.

Art. 35(5). 7. Do korzystania z utworów osieroconych na podst. [art. 35(5)] ust. 1 stosuje się art. 34 i 35.

❖ Dopuszczalne formy korzystania z utworów osieroconych:

Art. 35(5). 2. Archiwa, instytucje oświatowe, uczelnie, instytuty badawcze prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych, instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk prowadzące działalność, o której mowa w art. 50 ust. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, biblioteki i muzea, a także instytucje kultury, których statutowym zadaniem jest gromadzenie, ochrona i upowszechnianie zbiorów dziedzictwa filmowego lub fonograficznego, oraz publiczne organizacje radiowe i telewizyjne mogą **zwielokrotniać** utwory osierocone opublikowane, a w przypadku braku publikacji – nadane po raz pierwszy na terytorium Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz **udostępniać je publicznie w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.**

Art. 35(5). 3. Korzystanie z utworów osieroconych na podstawie ust. 2, jest dozwolone **w celu realizacji służących interesowi publicznemu statutowych zadań podmiotów wymienionych w ust. 2,** w szczególności zachowania, odnawiania i udostępniania w celach kulturalnych i edukacyjnych utworów znajdujących się w ich zbiorach. Podmioty te mogą uzyskiwać **przychody z takiego korzystania,** o ile zostaną one przeznaczone na pokrycie bezpośrednich kosztów digitalizacji i publicznego udostępniania utworów osieroconych.

Cel
korzystania

Przychody?

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Open access

:MERKURIUSZ
Zintegrowana Platforma Polskich Czasopism Naukowych

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Open access

- ❖ Postulaty OA
- ❖ Open access gratis i libre
 - Gratis – udostępnianie w internecie każdemu, bez ograniczeń. Korzystanie ograniczone przepisami o dozwolonym użytku (ewentualnie zwielokrotnianie techniką cyfrową - na potrzeby digitalizacji).
 - Libre – udostępnienie w internecie na otwartej licencji.
- ❖ Otwarty mandat – zobowiązanie autorów do udostępnienia wyników prac na zasadzie otwartego dostępu.
- ❖ Pozyskiwanie praw – od autorów lub od wydawców.

- ❖ Prawa niezbędne do wdrożenia otwartego dostępu
- ❖ Gratis – licencja na polu eksploatacji: udostępnianie w taki sposób aby każdy miał dostęp do danego materiału w czasie i miejscu przez siebie wybranym
- ❖ Libre – otwarta licencja (np. uznanie autorstwa 3.0, uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 3.0)
- ❖ Wdrażanie OA a ograniczenia czasowe dotyczące publikacji w otwartym dostępie wynikające z polityki wydawców

Złota droga – wydawanie publikacji, które w momencie ukazania się są dostępne nieodpłatnie (czasopisma online; elektroniczne wersje czasopism dostępne w wersji tradycyjnej).

Zielona droga – umieszczanie w repozytoriach cyfrowych materiałów publikowanych gdzie indziej.

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

- ❖ Złota droga – dostęp libre
- ❖ Zielona droga – dostęp gratis
- ❖ Finansowanie OA w wariancie złotej drogi
- ❖ Rozwiązania stosowane przy wdrażaniu OA w wariancie zielonej drogi

Złota czy zielona droga?

**Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej**

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Prawne aspekty udostępniania zbiorów w ramach projektu „Merkuriusz”

Zbiory udostępniane w wypożyczalni Academica

- ❖ Nie objęte ochroną autorskoprawną (dostępne w serwisie internetowym)
- ❖ Objęte ochroną autorskoprawną (dostępne w serwisie internetowym):
 - udostępnione na otwartych licencjach,
 - udostępnione na podstawie pozyskanej licencji.
- ❖ Objęte ochroną autorskoprawną (dostępne za pośrednictwem terminali umieszczone w bibliotekach - na podstawie art. 28 pr.aut.).

Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Dyrektywa 2001/29 - Art. 5 ust. 2. Państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania określonego w art. 2 w następujących przypadkach:

b) w odniesieniu do zwielokrotniania na dowolnych nośnikach przez osobę fizyczną do prywatnego użytku i do celów ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowych, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę, uwzględniającą zastosowanie lub niezastosowanie środków technologicznych określonych w art. 6, w odniesieniu do danych utworów lub przedmiotów objętych ochroną;

c) w odniesieniu do szczególnych czynności zwielokrotniania dokonywanych przez ogólnodostępne biblioteki, instytucje edukacyjne lub muzea lub przez archiwa, które nie są skierowane na osiągnięcie bezpośredniej lub pośredniej korzyści gospodarczej lub handlowej;

Art. 5 ust. 3. Państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do praw określonych w art. 2 i 3 w następujących przypadkach:

n) korzystania poprzez udostępnienia lub podanie do wiadomości, w celu badań i prywatnych studiów, indywidualnym postronnym osobom z dzieł lub innych przedmiotów objętych ochroną, które nie podlegają zasadom zakupu lub licencji, znajdujących się w zbiorach instytucji określonych w ust. 2 lit. c), przy użyciu [za pośrednictwem odpowiednio] wyposażonych terminali w pomieszczeniach wymienionych instytucji;

❖ **Paragraf 52b niemieckiej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych**

„Udostępnianie opublikowanych utworów ze zbiorów ogólnodostępnych bibliotek, muzeów i archiwów, które nie realizują żadnego bezpośrednio lub pośrednio gospodarczego lub zarobkowego celu, dopuszczalne jest wyłącznie w pomieszczeniach danej instytucji na stworzonych specjalnie do tego stanowiskach komputerowych dla czytelników w celu badania i prywatnych studiów, o ile nie sprzeciwiają się temu postanowienia umowne. Na zainstalowanych stanowiskach komputerowych dla czytelników nie można zasadniczo udostępniać w tym samym czasie więcej egzemplarzy utworu niż liczba egzemplarzy znajdujących się w zbiorach instytucji. Udostępnianie podlega zapłacie stosownego wynagrodzenia. Prawo do jego egzekwowania przysługuje wyłącznie organizacji zbiorowego zarządzania”.

Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Okoliczności sprawy:

- ❖ Podręcznik poddany digitalizacji w celu udostępnienia na stanowiskach dostępnych w bibliotece
- ❖ Ilość dostępnych kopii równa ilości egzemplarzy materialnych dostępnych w zbiorach
- ❖ Możliwość wydrukowania podręcznika w całości lub w części, utrwalenia na pendrivie

Orzeczenie TSUE w sprawie C-117/13:

”W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że właściwe przepisy krajowe należycie uwzględniają przesłanki ustanowione w art. 5 ust. 5 wspomnianej dyrektywy, ponieważ z § 52b UrhG wynika, po pierwsze, że digitalizacja utworów przez ogólnodostępne biblioteki nie może prowadzić do tego, by liczba egzemplarzy każdego z utworów udostępnianych użytkownikom za pośrednictwem odpowiednio wyposażonych terminali przekroczyła liczbę materialnych egzemplarzy nabytych przez bibliotekę (...)”

❖ **Opinia Rzecznika Generalnego Niila Jääskinena przedstawiona w dniu 5 czerwca 2014 r. (sprawa C-117/13)**

„Moim zdaniem w tym kontekście pojęcie udostępniania wyłącza z zakresu rzeczowego wyjątku możliwość utrwalenia dzieła na kluczu USB, ponieważ w tym wypadku nie chodzi o udostępnianie przez bibliotekę publiczną lub inną instytucję w znaczeniu wskazanym przez Trybunał w swym orzecznictwie, lecz o stworzenie prywatnej kopii cyfrowej przez użytkownika. Ponadto takie zwielokrotnianie nie jest konieczne, aby zapewnić skuteczność (effet utile) omawianego wyjątku, nawet jeżeli byłoby ono użyteczne dla użytkownika. Taka kopia może być zresztą ponownie skopiowana i rozpowszechniana w Internecie. Tymczasem przewidziany w odniesieniu do wyposażonych terminali wyjątek nie obejmuje aktu, za pomocą którego biblioteka udostępnia użytkownikowi swoją kopię cyfrową, aby mógł on stworzyć kolejną kopię i utrwalić ją na kluczu USB.”

❖ **Orzeczenie TSUE w sprawie C-117/13:**

„Artykuł 5 ust. 3 lit. n) dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że przepis ten nie obejmuje czynności takich jak drukowanie utworów na papierze lub utrwalanie ich na kluczu USB, wykonywanych przez użytkowników za pośrednictwem odpowiednio wyposażonych terminali zainstalowanych w ogólnodostępnych bibliotekach, do których przepis ten się odnosi. Natomiast tego rodzaju czynności mogą, w zależności od przypadku, być dozwolone na podstawie krajowych przepisów dokonujących transpozycji wyjątków lub ograniczeń przewidzianych w art. 5 ust. 2 lit. a) lub b) tej dyrektywy, o ile w danym wypadku spełnione są ustanowione w tych przepisach przesłanki.”

Znowelizowany art. 28 pr. aut.

„**Art. 28. 1.** Art. 28. 1. Instytucje oświatowe, uczelnie, instytuty badawcze prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. Nr 96, poz. 618, z późn. zm.4)), instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk prowadzące działalność, o której mowa w art. 50 ust. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr 96, poz. 619, z późn. zm.5)), biblioteki, muzea oraz archiwa mogą:

- 1) używać, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych,
- 2) zwielokrotnić utwory znajdujące się we własnych zbiorach w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony tych zbiorów,
- 3) udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek
– jeżeli czynności te nie są dokonywane w celu osiągnięcia bezpośredniej lub pośredniej korzyści majątkowej.

2. Zwielokrotnianie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie może prowadzić do zwiększenia liczby egzemplarzy utworów i powiększenia zbiorów odpowiednio użyzanych i udostępnianych na podstawie ust. 1 pkt 1 i 3.

Znowelizowany art. 28 pr. aut.

3. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się, jeżeli udostępnianie w określony w nim sposób odbywa się na podstawie uprzednio zawartej umowy z uprawnionym.

4. Z tytułu użyczenia egzemplarzy utworów wyrażonych słowem, powstałych lub opublikowanych w języku polskim w formie drukowanej, przez biblioteki publiczne w rozumieniu ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach, zwane dalej „bibliotekami publicznymi”, przysługuje wynagrodzenie określone i wypłacane na zasadach określonych w oddziale 4.

5. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 4, przysługuje po spełnieniu warunku, o którym mowa w art. 35(2) ust. 1:

- 1) twórcy utworu wyrażonego słowem, powstałego i opublikowanego w języku polskim;
- 2) tłumaczowi na język polski utworu wyrażonego słowem, powstałego w języku obcym i opublikowanego w języku polskim;
- 3) współtwórcy utworu, o którym mowa w pkt 1, którego wkład jest utworem plastycznym lub fotograficznym;
- 4) wydawcy utworu wyrażonego słowem i opublikowanego w języku polskim.

6. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 4, nie przysługuje za użyczenie egzemplarza utworu w celu korzystania z niego wyłącznie na terenie biblioteki publicznej.

7. Przepisu ust. 4 nie stosuje się do użyczenia egzemplarza przez Bibliotekę Narodową.”

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Bukowski & Wspólnicy
kancelaria prawna

Dziękuję za uwagę

:MERKURIUSZ
Zintegrowana Platforma Polskich Czasopism Naukowych

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

